

Per què em mates, amor

CARLOS ZANÓN

Pensa en una pilota de bàsquet llançada a tota velocitat contra la teva cara. Et trencarà el nas, el llavi, sagnarà la teva carona bonica. No pots fer res per impedir-ho. No pots fer res per evitar que la violència de l'impacte et transformi, canviï la teva manera de ser –d'estimar, d'odiar, de viure–. L'instant abans que passi tot: un divorci, un accident de trànsit, una baralla, una infidelitat, la revelació d'un secret. Aquest és, en els millors moments, la música que toca Joyce Carol Oates.

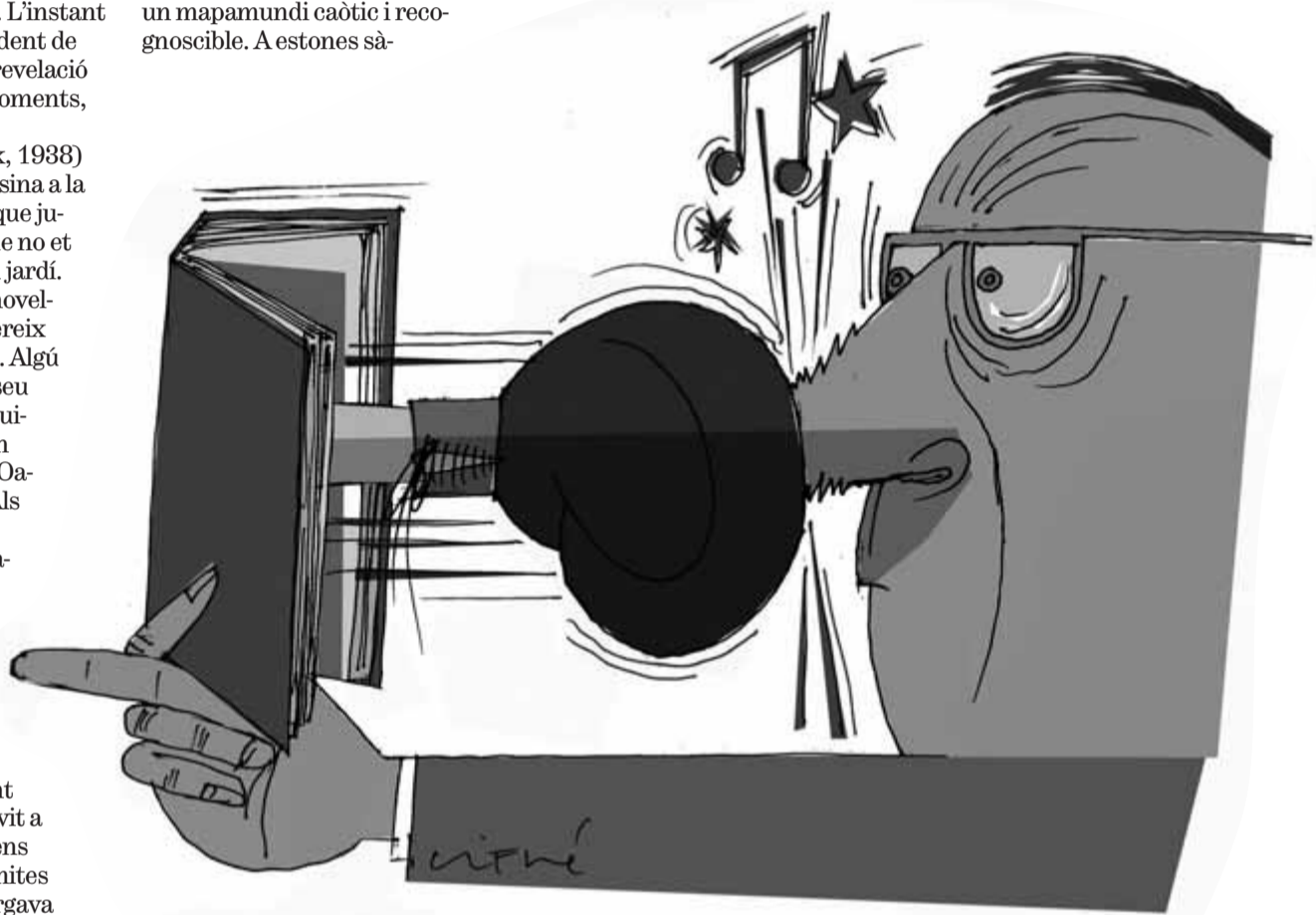
Aquesta dama (Lockport, Nova York, 1938) amb pinta d'ectoplasma victorià. De cosina a la qual la mare de les Brönte no deixaria que jugués amb les seves filles. De senyora que no et tornava la pilota quan es penjava al seu jardí. Aquesta autora de més de cent títols (novelles, relats, poesia, articles, assaig...) mereix alguna cosa més que el nostre respecte. Algú que ha sobreviscut al pitjor enemic: el seu oculista –Déu, quines ulleres als anys vuitanta!–. Als comentaris de Capote quan Truman es posava dolenta i envejosa –Oates? L'ésser més fastigós de la terra–. Als crítics mandrosos davant la dimensió i fertilitat de la seva obra –Oh no, 600 pàgines més de la Carol Joyce!

Només per això ja es mereix el nostre respecte, però és que a més és una bona escriptora. Ha creat una veu personal, uns mons caníbals –res al seu voltant li és aliè–, d'ambient enrarit i claustrofòbic. Mons generosament i apassionadament subjectius. Dolor drogat i fascinant servit a la cadira inclinada del dentista. Oates ens convida a la nostra extracció a cop de mites antics, eterns, el queixal que en Poe furgava amb les nostres fantasies i pors.

En els millors moments, Oates és Oates. Amb la seva manera cinematogràfica de tallar i en-

ganxar trames i subtrames. Fica el microscopi i la càmera lenta un instant per després fer-nos pujar al Cadillac de seients cromats i circular a tota llet. Una escriptora que amb un còctel eficaç de realisme domèstic i sentit comú dibuixa la psique dels seus personatges en un mapamundi caòtic i reconoscible. A estones sà-

via, a estones impulsiva, sempre enèrgica, encerta amb el dispar, ens deixa extenuats, a mitges, plens d'antropofàgia llibresca. En els seus pitjors moments escriu com un Updike rutinari,

Il·lustració: Guillem Cifré

Ocells de pas

EMILI TEIXIDOR

El poeta ja ens ho adverteix en un dels poemes titulat *Lírica dels 70 anys*: “Que no busqui ningú en aquesta lírica / les grans fogueres dels solsticis. / Són els filòsofs els qui les encenen, / i les religions, però no escalfen / del fred que fa en la metafísica, / que és el mateix que fa la superstició”. El poeta és Joan Margarit i el llibre *No era lluny ni difícil*. Llibre intens, bellíssim, terrible..., i podria citar dos o tres versos més per demostrar-ho, però és millor que el lector ho descobreixi pel seu compte.

Un amic que s'està fent un llibre de meditació, de reflexió apassionada sobre el que un altre poeta estimat en deia “l'ofici de viure”, a ba-

se de copiar els poemes que més li entren –així ho diu ell: “Els poemes que em toquen l'ànima, que m'entren més endins”– ja n'ha triat quatre o cinc d'aquests darrers d'en Joan Margarit per afegir-los a la seva col·lecció particular.

La crítica professional ja els classificarà entre la poesia de l'experiència i la poesia del jo, però el lector segur que corregirà l'ordre establert per afegir-hi “del jo viscut”, del “jo de final de trajecte” o del “jo dels que s'han anat quedant sols com tots aquells que mai no han estimat els seus errors”. En definitiva, de tot allò que tenim tan a prop i tan lluny a la vegada i després resulta que no era lluny ni difícil, com ara l'amor i la mort.

L'eficàcia i a la vegada la seducció dels poemes d'aquest llibre consisteix, penso, en la delicada distància que s'estableix entre el que es diu, l'experiència que compartim amb l'autor i la manera en què es diu, la manera suau, pulcra, gràcil dels versos. “Viure, al cap i a la fi, és buscar consol”. O quan diu “Uns quants records és tot el que ara em queda / per explicar-me a mi mateix / que és en l'amor on m'he deixat la vida”.

Però queda sempre el regist del lector, que l'art del poeta ens recorda sense dir-ho de manera explícita, aquella definició de l'amor de Lacan quan el definia com “L'amor dona quelcom que un no té a algú que no ho vol”. O altres tex-

tos en poesia o en prosa que ens recorden que enamorar-se és horrible perquè ens fa tan vulnerables! T'obre el pit i t'obre el cor –diu Neil Gaiman– i això significa que algú pot entrar dintre teu i fer-hi un desgavell. L'amor fa ostatges, segons ell. I malgrat tot, podríem aportar textos sagrats i paraules divines que empenyen –i fins i tot obliguem– a estimar. I el que Margarit evoca són les petjades de l'amor en el nostre camí. I el mal que fan les mans en donar corda al temps. “Per això ara visc en un indret / on només compten els diners, / els justos per comprar una soledat / que s'assembla a l'amor. I que potser és l'amor”. Com deia aquell lector: “Té molta raó”. És el temps de la tristesa protectora. Llegim-lo. *